१४. झरीपाडा

पहाटे पहाटे कोंबडा आरवतो. झरीपाडा जागा होतो. हिरव्यागार डोंगराआडून सूर्य उगवतो. सूर्योदयाबरोबर डोंगर तांबूस किरणात न्हाऊन निघतो. सकाळ होताच सर्वजण आपापल्या कामाला लागतात. लोक विहिरीवरून पाणी भरतात. शेतकरी गाडीला बैल जुंपून शेतावर निघतात.बैलांच्या गळ्यातील घुंगरांचा मंजूळ आवाज सर्वत्र ऐकू जातो. मुले-मुली आंबील पिऊन सायकलवरून शाळेला जातात.

पाड्याजवळून झरा वाहतो म्हणून त्याचे नाव झरीपाडा पडले आहे. झरा डोंगरात उगम पावतो. तो मोठ्या ओढ्याला मिळतो. मोठा ओढा गावाजवळच्या नदीला जाऊन मिळतो. डोंगर उतारावर खाचरात भातशेती होते. तसेच नाचणीचे पीक घेतले जाते.

पाड्यावरील घरे छोटी छोटी आहेत. घराचे छप्पर गवताच्या पेंढ्यांनी किंवा झावळ्यांनी शाकारतात. घरातील जमीन, अंगण शेणाने सारवतात. भिंतीवर सुंदर सुंदर चित्रे काढलेली असतात. ती वारली चित्रकलेतील असतात. घरे आतबाहेर स्वच्छ असतात. घरातील भांडीकुंडी स्वच्छ असतात. परिसरात कोठेही कचरा नसतो. घराच्या बाजूला जनावरांसाठी गोठा असतो. कोंबड्यासाठी खुराडे असते. घरोघरी कुत्रा पाळला जातो.

घराच्या अवतीभोवती खजुरी, साग, कडुलिंब, आंबा, बोर, चिंच यांसारखी झाडे असतात. लोक आनंदाने फळे खातात. त्यांच्या जेवणात नाचणीची भाकरी, सुकी मासळी आणि पेज असते. अवतीभोवतीच्या परिसरातील करटोली, शेवळी, ससेकान यांसारख्या रानभाज्या ते आवडीने खातात. कंद उकडून खातात.

घरातील भिंतीला तारपा वाद्य टांगलेले असते. रात्रीच्या चांदण्यात तारपा वाजू लागला, की मुले-मुली नाच करतात. नृत्य पाहण्यासाठी वाडगो आणि वाडगिणी हजर असतात.घरातील मोठ्या पुरुषाला वाडगो तर महिलेला वाडगीण म्हणतात. पाड्यावरील सर्वजण त्यांची आज्ञा पाळतात.

वर्गकार्य

- पाठ मोठ्याने वाच.
- पाठ वाच आणि लिही.

(अ) पाड्याचे नाव ....

(आ) चित्रकलेचे नाव ....

(इ) वाद्याचे नाव ....

(ई) घरातील मोठा पुरुष ....

(उ) घरातील मोठी महिला ....

प्रकल्प :

- पुढील मुद्द्यांना अनुसरून तुझ्या घराची व परिसराची माहिती मिळव आणि वर्गात सांग.

(अ) घराच्या परिसरातील झाडे व त्या झाडांचे उपयोग

(आ) माहीत असलेल्या वाद्यांची नावे

(इ) अन्नपदार्थ

(ई) घर तयार करण्यासाठी वापरलेले साहित्य

(उ) घरातील नातेसंबंध व त्यांची नावे

(ऊ) घरातील लोक करत असलेली कामे

- , हे चिन्ह असलेले पाठातील वाक्य वाच.
- वाच आणि लक्षात ठेव.

एखाद्या वाक्यात एकापेक्षा अधिक नावे आल्यास त्यांचा वेगळेपणा कळण्यासाठी नावानंतर , हे चिन्ह वापरतात. या चिन्हाला **स्वल्पविराम** म्हणतात.

7DGU2Y

नावांचा लपंडाव

- पुढे दिलेली वाक्ये वाच. त्यात पक्षी, फळ, वाद्य, शरीराचे अवयव यांची नावे लपलेली आहेत. कंसातील शब्द वाचून ती शोध. कोणत्या वाक्यात कशाचे नाव लपले आहे ते लिही.

(१) धान्य **पेरू**न शेतकरी घरी परत आला– (फळ) जसे–पेरू

(२) कामाची टाळाटाळ करू नये. (वाद्य)........................

(३) दारासमोर गाय उभी होती. (पक्षी)........................

(४) हातच्या काकणाला आरसा कशाला (शरीर अवयव) ....

वाचूया, लिहूया

- पाहा,वाच आणि लिही.

त्याला	सुद्धा	सत्ता ....
नृत्य	म्हणाली.............	दिनदर्शिका.............
अभ्यास	वर्ष.............	रात्र ....
प्रवास	खात्री	दप्तर ....
स्वत:	विस्कटणे.............	गोष्ट.............

- वरील प्रत्येक शब्द वापरून एकेक वाक्य सांग.

- हे शब्द असेच लिही, वाच.

ही	लिंब	टिंब	भिंत ....
आणि	पाणी	मित्र	विहीर ....
माहीत	माहिती	मंदिर	उंदीर ....
गरीब	गरिबी	विनंती.............	बारीक ....
किती	चिमणी	कणीक	महिला ....
भूक	पूर	पाखरू	अंकुर ....
हुतूतू	कुलूप	हळूहळू	मुळूमुळू ....

नाव आणि नावाऐवजी येणारे शब्द

- **वाक्ये वाच. तक्त्यात उत्तरे लिही.**

(अ) आज समीरचा वाढदिवस आहे. त्याने मित्रांना मिठाई दिली.
(आ) सुजाता म्हणाली, ''मी आज खेळायला येणार नाही.''
(इ) ओंकार, राजू तुझा भाऊ आहे. त्याला त्रास देऊ नकोस.
(ई) शबाना फातिमाला म्हणाली, ''तू आणि मी बागेत जाऊ.''

नाव	नावाऐवजी आलेला शब्द
समीर	
सुजाता	
ओंकार	
राजू	
शबाना	
फातिमा	

- **पत्र वाचूया. नावाऐवजी आलेले शब्द ओळखूया.**

प्रिय गौरी,

तू कशी आहेस...?. **मी** दुसरीत शिकत आहे. **माझी** शाळा खूप छान आहे. **तुम्ही** सर्व एकदा **माझ्या** शाळेत या. **आम्ही सर्व तुमच्याकडे** येणार आहोत. **तू** आणलेली भेळ, सफरचंद खूप छान होते. **मला तुझी** खूप आठवण येते.

तुझी मैत्रीण,
मयुरी

- **पत्रात गौरीऐवजी कोणते शब्द आले आहेत ते पाटीवर लिही.**
- **पत्रात मयुरीसाठी कोणते शब्द आले आहेत ते पाटीवर लिही.**

सारे हसूया.

माधवी : वाघाच्या गुहेत शिरलेला माणूस जिवंतपणे बाहेर पडू शकेल का?
गौरी : नक्कीच! पण त्या गुहेत वाघ नसला पाहिजे.

परिसर समजून घेऊया

- थोडा विचार करूया आणि उत्तर लिहूया.

अवयवाचे चित्र	अवयवाचे नाव	हा अवयव कोणाचा?	याच्या घराचे नाव	याचे अन्न
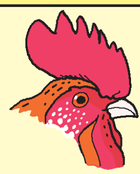	....	....	....	....
	....	....	....	....
	....	....	....	....
	....	....	....	....

शब्दडोंगर

- वाच. लिही.

आंबा

हा आंबा

हा आंबा आहे.

हा आंबा मोठा आहे.

हा आंबा मोठा, पिवळसर आहे.

हा आंबा मोठा, पिवळसर व रसाळ आहे.

हा आंबा मोठा, पिवळसर, रसाळ व गोड आहे.

- खालील शब्द घेऊन शब्दडोंगर तयार कर.

(अ) झाड (आ) फूल (इ) गाव (ई) घर